

Ломакіна Л.В.

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”, Україна

Навчання іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах

Обов'язковим компонентом професійної підготовки сучасного інженера та однією з вимог сучасного суспільства до молодих фахівців є володіння іноземною мовою на рівні, достатньому для професійного спілкування в професійній сфері.

В технічних вищих навчальних закладах курс іноземної мови носить комунікативно-орієнтований та професійно спрямований характер, і його завдання визначаються комунікативними та пізнавальними потребами фахівців відповідного профілю.

Навчання іноземної мови починає проводитись з початкових курсів, коли студенти тільки починають знайомитися зі своєю майбутньою спеціальністю та набувають лише початкові знання за фахом. Тому багато викладачів зазначають, що на заняттях вони змушені займатися не розвитком мовних і мовленнєвих навичок студентів або навичок ведення комунікації іноземною мовою, а пояснювати технічні терміни, що не входить до їх компетенції. Все це перешкоджає успішній реалізації навчального процесу і не сприяє розвитку пізнавальної діяльності студентів в рамках програми навчання.

Нажаль, як показує практика, більшість студентів технічних вищих навчальних закладів із закінченням початкового курсу навчання іноземним мовам та здачею іспиту втрачають мотивацію до навчання, перестають практикуватися в іноземній мові і втрачають раніше вироблені мовні і мовленнєві навички та вміння. Як наслідок, при вступі до магістратури або аспірантури, де вивчення іноземної мови проводиться на більш високому мовному та професійному рівні, студенти змушені практично заново починати вивчення іноземної мови і відчують чималі складності, оскільки володіння іноземною мовою стає необхідним не тільки для здачі іспитів, а й для

ознайомлення та детального вивчення іноземної літератури з конкретного об'єкту наукового дослідження, що необхідно для написання наукової роботи, а також для успішних виступів на міжнародних конференціях молодих фахівців, метою яких є отримання і обмін інформацією, необхідною для подальшої наукової діяльності.

Викладачами і фахівцями, які працюють з питань удосконалення та модернізації програм з навчання іноземним мовам в технічних вищих навчальних закладах, розробляються і пропонуються різні методи і способи поліпшення якості освітнього процесу.

Так, у національному технічному університеті України “Київський політехнічний інститут” впроваджено безперервний курс навчання іноземним мовам, що складається з трьох етапів навчання з першого по одинадцятий семестри. При цьому кінцевими вимогами до володіння іноземною мовою на першому етапі (з першого по четвертий семестри) є отримання мовної та комунікативної компетенції, достатньої для подальшої навчальної діяльності, для вивчення зарубіжного досвіду в певній профільюючій області науки і техніки, а також для здійснення ділових контактів на елементарному рівні. У разі недостатньої сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь в рамках програми середньої школи даний етап включає відповідний ввідно-корективний курс. На другому етапі (протягом п'ятого - сьомого семестрів) кінцевою метою є придбання комунікативної компетенції, необхідної для вивчення та творчого осмислення зарубіжного досвіду в профільюючій і суміжних областях науки і техніки, а також для ділового професійного спілкування. В свою чергу кінцевими вимогами на заключному, третьому етапі є наявність комунікативної компетенції, необхідної для кваліфікованої інформаційної і творчої діяльності в різних сферах і ситуаціях ділового партнерства, спільної виробничої та наукової роботи. Однак, безперервний курс навчання іноземної мови розрахований тільки для студентів, які успішно склали іспит по закінченню першого етапу навчання, що не відповідає основному завданню підготовки молодих фахівців.

Всі труднощі реалізації комунікативно-орієнтованого і професійно спрямованого курсу навчання студентів іноземних мов можливо подолати шляхом взаємодії різних структурних підрозділів технічного вищого навчального закладу, а саме - кафедр іноземних мов і кафедр, що готують фахівців з різних інженерних спеціальностей.

Прикладом може служити співпраця викладачів кафедри іноземних мов технічного спрямування НТУ України Київського політехнічного інституту з професорсько-викладацьким складом кафедр факультетів. За допомогою і при безпосередній участі викладачів цих кафедр видані і готуються до друку матеріали і методичні вказівки для студентів цих напрямків, що повністю відповідають змісту програм навчання студентів з профільних дисциплін, що дозволяє зняти лексичні труднощі в сприйнятті професійно спрямованої інформації іноземною мовою і дає можливість викладачеві приділяти більшу увагу на розвиток мовних та мовленнєвих навичок і умінь студентів. Матеріалами для таких спільно розроблених навчальних посібників служать статті з наукових зарубіжних видань та оригінальні підручники з фундаментальних дисциплін.

В подальшому для підтримки рівня знань і умінь, отриманих в процесі навчання іноземним мовам на перших двох курсах, нам представляється за необхідне рекомендувати випусковим кафедрам ввести в практику навчання студентів старших курсів профільних дисциплін написання рефератів на базі огляду сучасної іноземної науково-технічної літератури. Крім того, вважаємо за доцільне використання інформації з оригінальних наукових джерел на іноземній мові при написанні студентами курсових робіт і дипломних проєктів для проведення досліджень порівняльних характеристик досліджуваних ними об'єктів із зарубіжними аналогами. В результаті подібної практики, випускники вищих навчальних закладів, при подальшому вступі до магістратури або аспірантури і займаючись науково-дослідними роботами на більш високому професійному рівні, не зазнаватимуть труднощів у практиці усного та письмового спілкування іноземною мовою.

Вважаємо, що висловлені нами пропозиції заслуговують найпильнішої уваги, однак, при цьому, безумовно, необхідно враховувати і розробляти ефективні механізми по взаємодії кафедр іноземних мов з випусковими кафедрами вищого навчального закладу для подальшого підвищення ролі та якості змісту професійно спрямованої складової навчальної програми, відповідності її сучасному стану розвитку науки і техніки.